

K. 1370

8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130016650561

Sinerpa

et

S e f t e s k r i f t

ved

Niels Christian Øst,

Udgiver af Literatur-Lepiconet; Archiv for Psychologie og Historie;
Over-Krigskommisair etc.

Første Bind.

Es gibt nur einen Weg im Leben Fortschritte zu machen,
Erhöhung unsers Wesens, Läuterung unsers Geistes.

v. Sippel.

B. U. H.

Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag
i G. C. Mellers Bogtrykkeri.

1837.

Smaamontter, er skeet efter cælbre Bestemmelser, og kan i det Hele ei have stor Indflydelse paa Indvaanernes Velserd.

Hvad den ærede Deputerede siger om Tydskland og tydse Lanbe, fatter jeg ikke ganske; thi fordi vi have tydse Lanbe, synes mig dog ogsaa der maa antages at existere et Tydskland; i det mindste forekommer denne Benevnelse saare ofte, og, som jeg troer, med Grund; at Holsten jo alletider har været anset som et lille Led af denne store Rjede, har saavidt jeg veed aldrig været sat under Envi, skjøndt det i Aarhundreder har staact under dansk Regierung, saalidt som jeg betivler, at hets Beboere jo med os føle lige Kjærlighed til vor eislede Konge, der med lige Faberomhu sorger for alle sine Undersaatters, sine kjære Børns Vel.

Hvad Hertugdommet Slesvig angaaer, da vilde viistnok enhver retsindig Dansk gjerne ønske, at det i Et og Alt tilhørte det gamle Danmark, og er det end i Hjertet danske, saa bliver det dog, hvad især Sproget angaaer, meer og meer fortydsset, hvad fornemmelig hidrører fra cælde der til forende Indretninger; thi hvor Gudstjenesten afholdes i det tydse Sprog, maa Skoleundervisningen jo nødvendig ogsaa være tydse, og da Retspileien overalt i det Slesvigiske forhandles i samme Sprog, saa vil sandsynlig det danske Sprog om kortere eller længere Tid tilbagetrenge til Kongeaaen. I Angeln var for 50 Aar siden Almuesproget danske, og nu forstaaes det neppe af en Enkelt, fordi som sagt Gudstjeneste, Skoleundervisning og Retspileien er tydse. Skulde denne Tilbagetrenning af det danske Sprog forebygges, da maatte der sorges for, at i den endnu danskalande Deel af Provindsen, saavel geistlige som verdslige Embeder

bleve for Eftertiden besatte med danske Mænd, og alt Offentligt forhandlet i dette Sprog. Maar det hele Folk ivrigt med uskromtet Kjærlighed hænger fast ved vor gode Konge, og man med sand patriotisk Fver søger at gjøre vores nye Institutioner saa gavnbringende som muligt, da vil Mont eller Sprog ikke kunne tilintetgjøre vor Lykke.

Jeg har saaledes fremsat mine Meninger, der jo for saavidt afgive fra min Hr. Collegas, at jeg antager: Hr. Løck i en Deel af det Anførte har Ret, men at han kunde have forebraget sine Committenteres og egne Meninger paa en mildere og mindre stødende Maade.

28de Januar 1837.)

M u s e u m .

Ligesom man pleier at sige: enhver Ting til sin Tid; kunde man med Foie sige om Kunstsager: enhver Ting paa sit Sted.

Bed alle velindrettede Kunstabdemier har man Afstobninger af de mest berømte Antiker; disse ere paa sit Sted, forsaavidt, at de der tjene til Studier; men f. Ex. ved Kunstabdemiet i Florents sees i Antiksalen en Afstobning af Colosken paa Monte Cavallo; efter min Formening er denne berømte Figur ikke der paa sit Sted; thi den dreber alle de andre Figurer.

Om man satte Thorvaldsens Apostler i hvilket

) Ester Tillægsblad til Viborger Samler Nr. 21 d. X. Chr. hermed „Statsovennen“ Nr. 9 og 10.

somhelst Museum, da vilde man vist ikke see dem med den tilfredshed, som man seer dem der, hvor de staae, nemlig i Frue Kirke.

Jeg har seet Canovas Napoleon til Hest i Kunstnerens Atelier i Rom, og ønskede at see den anbragt paa den vertil bestemte Plads i Neapel; thi mener jeg, at det da var først Lidt at bedomme Kunstsverkets Verdi.

Total-Effect er det sværeste for en Kunstner at beregne, og naar man er tilfreds med et Kunstsverks Total-Effect, da ere alle andre Forbringer underordnede.

Marcus Aurelius (Figur til Hest) paa Pladsen Campitolio, vilde neppe gjøre samme Effect paa en Plads, der var fire Gange saa stor, og i et Museum forlanger jeg ikke at see den.

Jeg ønsker at see Thorvaldsens Relief, Johannes som prædiker, anbragt i Frontespisen paa Frue Kirke, og hans Christus Figur i Slots Kirken, for at kunne glæde mig ved at see disse Værker paa deres Sted.

I Museum Pio Clementine sees flere udmerkede Figurer, som man tillader sig at dadle, f. Ex. at Venene ere for lange; men man kan være vis paa, at dersom man havde seet dem paa det Sted, hvor de i sin Lid have været anbragte, da vilde disse synes at være det, hvad man forlanger.

Thorvaldsens Medailloner, anbragte på Slottet Christiansborg, synes at være meget smaa; hvem troer, at disse ere næsten 3 Alen i Diameter? Havde Thorvaldsen seet Slottet, dengang man forlangte nævnte Medailloner fra ham, da havde han vist ikke paataget sig, at præstere disse til at anbringes der.

Museer for Statuer, ligesom for Malerier, ere i Grunden ikke andet end høderlige Opbevaringssteder; thi

man kan ikke sige: åt man paa Sige Steder seer Kunstsager paa deres Sted.

Wil man hædre en Kunstner, da maa man forsøske åt anbringe hans Værker! F. Ex. i Roeskilde i Frederik Vtes Capel seer man med tilfredshed Monmenterne af Wiedevelst.

At Thorvaldsen skulde have yttet det Onske, at Danmark skulle bygge ham et Museum til 300,000 Rbd., for der at opbevare Afstøbninger af alle de Værker han har præsteret, saaer Ingen mig til at troe, ligesaa lidet, som at han skulde have givet sit Samtrykke til at jeg skulde beroes mit Atelier paa Charlottenborg, for at give Plads for Afstøbninger af hans Arbeider. Jeg for min Deel er langt villigere til at troe, at dette Museums Project har hjemme hos Nogle, der intet Begreb have om Kunstsverkers Anbringelse, men som blot af Lyst til at bade sig i Kunstnerens Solstein, tosste efter at gjøre sig vigtige.

En Mand, der veed hvad Kunst er, og som har seet de vigtigste Museer, skal have svart en af de Herrer, som gaae omkring med Collecten: „Jeg giver Intet, førend jeg kjender Planen.“ Han har formodentlig tænkt: at naar man handler førend man tenker, det da kunde gaae med dette Projects Udførelse, som det er gaaet med Brøstegningen paa Kongens Ny-Torv.

C. J. Höyer.

Thorvaldsens Museum

er heri „Minerva“ S. 161-163 „omtalt,“ og foersaa vidt det S. 132 givne Uilsagn opfyldt; men Udgiveren vil tilstaae, at ikke var det hans Hensigt paa denne lette Maade at slippe fra sit Lovte, da han isindehavde: i foregaaende Heste at meddele nogle Bemærkninger ved den, efter hans Skjon mindre rigtige Indledning og BegynELSE til Sagens Svæckstættelse, visknok af Iver for dens hurtigere Fremme, men derved til Skade for Hensigtsens Opnaaelse, og hvorev (tildeels) den høste Modstand Samme har modt, er anlediget; midlertid er Forlaget saa mange Stæder, paa Lyd og paa Dansk, omtalt og lovpriist, værdigen og ensidigen bedømt, gjennemheglet og latterliggjort, at det vel nu bør ansees for at burde være tilstrækkeligen kjendt, saa at samtlige Parter blot behøve Pusterum til Sagens værdigste, afgjørende Besemmelse. Modstandernes Bemærkninger i de Berlingske Tidender, Commissions-Tidenden, Hempels-Beile- og Viborg-Aviser, Kieler-Correspondenzblatt o. s. s. vel især fremtaggede ved „Kjøbenhavnspostens“ og „Fædrelandets“*) mod „energiske Besparelser“ saa skarrende Unbefalinger, „Folkebladets“ bekjendte Paabud, og Prof. Hjorts Advarsel angaaende „det farlige Misgreb ved den overdrevne Iver, hvormed Folkebladets Udgivere have gjort sig skyldige til Fremme af Subscriptionen til det Thorvaldsenske Museum,“ have visknok betydeligen skadet Forlagets Fremme, uagtet de Bestræbelser, hvormed d' Hr. Professorer Thiele og Høyen, Adjunct Paludan-

Müller, Pastor Damkjær o. s. l. have søgt at beskæmpe og forringe Virkningerne af de modstridende Hh., af hvilke nogle ere grundede og betænkningsoverdige, mens andre ere mere vittige end rigtige, om de endog netop derved opnaae deres Hensigt. — At Committeeen ikke strax modtog Gaverne, men efter flere vakkende Bestemmelser nu vil forcere Innbetalingen af Subscriptionen (hvorfed den muligen ikke faaer mere end i det høieste $\frac{1}{2}$ Dele af den tegnede Sum) kan næppe give en tilstrækkelig Grundvold; og om Committeeen end sik mere end Subscriptions-Beløbet, der ikun er $\frac{1}{2}$ Deel af den angivne fornødne Sum, og hvilken vel som alle Over slag ikke engang bliver tilstrækkelig, hvad vil den dermed begynne? — Nu have de Fleste af Forlagets ivrigste, mægtigste og rigeste Velhændere meldt sig, hvad og hvor meget kan vel herefter ventes i frivillige Gaver? altsaa maa en anden og vissere Maade udfinnes, end den at opmuntre Kunstsvennerne, opflamme Patrioterne, overtale Bonderne, — de Uivlende maae overbevises! — at en saadan Maade kan findes, menet Udgiveren (i Alliance med Egoismen og Egennytten ganz se sikret); at Staten eller Staden derved skulde lide noget Brak eller Ulempe kan han ikke fatte; og desuden ville herefter, de blot finaalige Unimisitetshindringer formodentlig være bortvistede eller i alt Fald for lette til Overvægt. Finder Udgiveren Kald eller faaer Anledning til videre at omtale det Thorvaldsenske Museum, vil det altid skee med tilbørlig Agtelse for Gjenstanden og de Mænd, der efter velvillig og redelig Overbevisning søger at fremme et for Fædrelandet hæderligt Foretagende. Midlertid tager han sig den Frihed at give Dem at betænke: hvis De endog allerede Nu havde, el-

*) En Opsørbrings-Yring i dette Blad, finder jeg især at være højt udelicat.

ler faaer 300,000 Rbd., hvor vilde De bygge Museet? thi paa en Sump bør det ikke staae! — Hvem skal gjøre Overslaget og udføre det? dog vel ikke Vor Frue Kirkes og Raadhusets Bygnings-Entreprenør? — At give hvert Kunstmærke sin passeligste Plads (og dertil skal stoc Plads) paapege Hr. Historiemaler Höyers Utringer i dette Høfteskift; at sikre en saadan Samling af Kunstmærker paa eet Sted for Tilintetgjorelse i faa Timer lører Christiansborg og det nylig afbrændte Slot i Neapel; ikke blot at bygge Museet, men ogsaa at vedligeholde det, paaminder den daglige Erfaring! — De fleste af Hædersmindets første Belyndere have ikke forud noksom overvejet Plaznen til et med saa store Bankeligheder forbundet Foretagende; men engang bebudet og begyndt, synes Udgiveren; at det bør paa det værdigste udføres, og at det kan skee ved flere (i det mindste 6) Midler, mener han, at de ørede Herrer ville udfinde uden hans udforslige Paaperninger detsangaaende.

Vt. Chr. Øst.

Academiske Indbydelsesskrifter.

Jac. Baden, som til sin Tid skrev de fra Universitetet sædvanlig udgaaende Programmer, fulgte i Valget af Materier den Grundsetning, at Menneskets høieste Fuldkommenhed ikke bestaaer i Forstandens og Følelsens Adskillelse, men i sammes harmoniske Virkning, og at en Skribents Arbeide er desto fortjenstligere, nyttigere og

fuldbindtere, jo mere det lader ane, at Forfatteren ikke blot var en laugsmæssig Lærd, men ogsaa et Menneske. Han vilde nytte ved Underholdning, og troede derfor, at han ikke i Læserens Sicel turde forudsætte en Interesse for sine Arbeider, men at han burde vække den ved Arbeiderne selv. I denne Tro valgte han stedse til Indhold af sine Programmer saadanne Gienstande, som ikke vare for den Læerde alene, men som gjorde Fordring paa enhver dannet Mandes Deeltagelse. Hans Eftermand fulgte sine Programmer med islandiske Legender, og skrev dem altsaa mere for sig end for Læserne, ligesom den aspendiske Etterspiller spillede mere for sig end for Tilhørerne. Nu maa Cicero næsten bestandig holde for i Programmerne, ikke Taleren, ikke Philosophen, ikke Statsmanden Cicero, men hans Text, paa hvis Forbedring de Læerde til Dato have spillet Tid og Mote, da Ellendt siger*) om den af ham i Rom undersøgte haandskriftelige Apparat af Lagomarsini til Cicero: „Vigtigheden af denne Kilde til Cicero's Kritik overtraf mine dristigste Forventninger. Det blev mig klart, at uden hin Apparat (som er sammentrukken af mere end 700 Haandskrifter) Ingen kan udgive Cicero, uden at samle i Mørke, ligesom og at Cicero's Vulgata staar usikrere end nogen anden Klassikers, ja at man af de sædvanlige Texter set ikke kan slutte, at Cicero har skrevet saa eller saa, da paa mange Steder alle Haandskrifter, paa endnu flere de mestre eller bedste, afvige fra den gængse Læsemåade eller Ordstilling, og i Bogen de oratore alene maaske henved 1000 Steder

*) Hallische Allg. Lit. Zeit. 1836, Mårz S. 114.